

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIS DER ADVERTENTIEN:

Van een tot zes regels . . . f 1.00.
Voor elke regel meer . . . 0.15.

DONDERDAG 7 JULIJ.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:

JOH. NOMAN en ZON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.

Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . f 1.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:

W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,
per jaar, met voorafbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60. Ned. Oost-Indië.

Het zesde Hoofdstuk der Grondwet.

Ministerie VAN HALL en DONKER heeft de over-
name van de pligten door het VIde
hoofdstuk der Grondwet aan de Regering opgelegd,
alleen door eene bijzondere wet zijn te vervullen.

Tot dus ver is er nog niemand in het geheele land
geweest, met uitzondering van de Heeren ROCHUSSEN
en GODERDORP, die verklaard heeft met de Regering van
de noodzakelijkheid eener zoodanige wet overtuigd te zijn.

Inmiddels, de Regering is overtuigd; en ten gevolge
daarvan heeft zij dan ook dezer dagen een wets-ont-
werp aangeboden tot regeling van het toezigt op de
onderscheidene kerkgenootschappen.

Dit wets-ontwerp, van het uiterste gewigt voor ons
Vaderland, en wellicht bestemd om, als het immer tot
wet verheven werd, onberekenbare gevolgen na zich te
slepen: zal door ons onderzocht en beoordeeld worden
met al den ernst en de nauwgezetheid, zulk een onder-
werp waardig.

Wij meenen evenwel, dat wij — alvorens de uit-
komsten mede te deelen van zoodanige beoordeeling
en van zoodanig onderzoek — onzen lezers eenigermate
behooren in staat te stellen, zelve een blik te werpen
in het vraagstuk, dat door de wets-voordragt der Re-
gering gezegd wordt te zijn geregeld. Daardoor toch
zal honen wij elk onzer lezers duidlijk leeren, welke
de wets-voordragt der Regering opgelegd. Dan zal ieder
lezer met de bedoeling en de strekking van de Grond-
wet, het aangeboden wets-ontwerp kunnen toetsen aan het
geen de Grondwet heeft gewild.

Die bedoeling en die strekking van het VIde hoofd-
stuk der Grondwet open te leggen voor ieder, is inder-
daad gemakkelijker, dan men denkt, want bij
geen onderdeel der Grondwet is zoo duidlijk
en zoo onbewimpeld geconstateerd, als bij dat
zesde hoofdstuk. Voornamelijk bepalen wij ons te
einde tot het mededeelen van hetgeen de Regering
bij de toelichting van dat hoofdstuk der Grondwet heeft
gezegd; de Regering, waarvan destijds de Heer D.
DONKER CURTIUS was tijdelijk voorzitter van den Raad van
Ministers, en waarbij de Heer LIGHTENVELT waarnaam de
portefeuille voor de zaken der R. C. Eeredienst. Eene
omstandigheid, die bij de beoordeeling der wets-voordragt
geen oogenblik mag worden uit het oog verloren; immers
daardoor wordt de trouwens ongegronde tegenwerping
afgesneden, dat andere personen andere denkbeelden kun-
nen hebben. De Ministers van Justitie en voor de zaken
van de R. C. Eeredienst, die werd de voordragt wet,
naar haren uitsluitend zullen behooren uit te voeren zijn,
in 1853, dezelfde personen, die, in 1848, het VIde
hoofdstuk der Grondwet hebben voorgesteld, toegepast
en in werking hebben gesteld.

Wij lezen in de Mem. van Toelichting op het ontwerp
van wet, n°. VI, tot herziening der Grondwet, onder-
teekend door den Heer DONKER, als president van den
Ministerraad, o. a. het volgende:

„De betrekking van den mensch tot het Opperwezen,
zijn geloof in- en zijn vertrouwen op Hetzelve; de be-
hoefte, om, als alles ontvalt, zijnen troost in de gods-
dienst te zoeken; de vormen, waarin elk in gemoede
meent, dat het Opperwezen zich geopenbaard heeft of
nog openbaart: dat alles is zoo eerbiedwaardig, zoo
heilig, dat geene regering daarin eene roekeloze hand
moet slaan, maar zich, ieders vrijheid zooveel mogelijk
ontziende, tot matiging en beteugeling moet bepalen,
opdat de openbare orde en rust niet gestoord worden...
De regering heeft alzoo afgewezen den eisch, om, waar
men voor zich vrijheid vroeg, beperking voor anders-
denkenden daar te stellen.“

Tot toelichting van de tegenwoordige artt. 167 en
170 der Grondwet zeide de regering o. a.: „Hoe? in
een land, waar zoo vele genootschappen bestaan, die
buitenlandsche betrekkingen aanknopen, waaronder er

zelfs zijn, wier handelingen met den sluijer van het
geheim zijn bedekt, vouden men het godsdienstig begrip
van ruim een derde der bevolking, aan banden willen
hebben gelegd, welke de regering WILLEKEURIG zou kunnen
inbrengen of uitspreken!“

„Het is eene leerstelling van een groot deel der
ingezetenen, dat het Hoofd hunner kerk de voortdu-
rende vertegenwoordiger van het geestelijk beginsel is,
door den Stichter hunner leer gevestigd; en dat zij
met zekerheid kunnen berusten in de uitspraken, die
dat Hoofd hunner kerk over kerkelijke aangelegenheden
doet. Die uitspraken moeten zij, naar hunne leer, on-
geschonden uit de hand hunner priesters vernemen. Met
welk regt zou nu in een Staat, waarin alle kerkge-
nootschappen gelijke bescherming genieten, de Regering
zich de magt toekennen, om die uitspraken vóóraf te
onderzoeken, terug te houden degenen, die naar minder
aangenaam waren; ze te wijzigen en te verminken, en
dat willekeurig, zonder regel of vasten grond van be-
oordeeling?“

„Neen, — aldus gaat de Regering voort — er
staat naast geschreven: „De Koning waakt, dat alle kerk-
genootschappen zich houden binnen de palen van ge-
hoorzaamheid aan de wetten van den Staat“ [art. 169
der Grondwet, het artikel, waarop het voornamelijk
aankomt]. Dat staat geschreven, zooals er geschreven
staat, dat alle ingezetenen en zedelijke lichamen binnen
die palen moeten blijven, zonder daarom den Remissie
der wetten op te hebben om, voor dat hij eene taal heeft
gebruikt, dat hij een woord spreekt, schrift of drukt, daar-
op de goedkeuring van het Geslacht te vragen. Het WAKEN
der Koning, dat allen blijven binnen de palen der
wet, bestaat uit het wegslaan van hen, die buiten deze
palen gaan; NIET IN HET VLECHTEN VAN BANDEN, OP-
DAT ZIJ DEZELVE NIET, ZOUDE KUNNEN OVERSCHRIJDEN.

Wij kunnen ons na deze duidelijke boelichting,
wel van elke opmerking onthouden, om aan te duiden
dat de Regering een repressief, volstrekt geen prole-
tief WAKEN heeft bedoeld of kunnen bedoelen.

De Tweede Kamer heeft met geen enkel woord in
hare verslagen zich verzet tegen deze opvatting en
verklaring van het VI hoofdstuk der Grondwet. Zij
heeft allen verlamd, dat het art. 170, betreffende
vrijheid van briefwisseling met de hoorden der onder-
scheidene kerkgenootschappen en van de afkondiging
van kerkelijke voorschriften, zou bepalen de bepaling
„behoudens verantwoordelijkheid volgens de wet,“ het-
geen is geschied. De Regering heeft dan ook, in hare
Memorie van Beantwoording, verklaard: „dat er in de
hoofdzak geen verschil tusschen de Regering en de
meerderheid der Kamer bestaat.“ Maar ten aller dui-
delijkste herhaalde de Regering bij deze gelegenheid
hare meening, omtrent hetgeen bedoeld werd met
de woorden: „De Koning waakt, dat alle kerkgenoot-
schappen zich houden binnen de palen van gehoorzaam-
heid aan de wetten van den Staat,“ door in dier voege
zich naar te uitspreken:

„Het spreekt toch van zelf, dat, met welke volko-
mene vrijheid ook een ieder zijne godsdienstige mee-
ningen kan belijden, hierdoor, evenmin als door elke
andere vrijheid, de repressieve bepalingen omtrent
„hoon, laster en aanranding der openbare orde, rust
en zedelijkheid, en wat hier meer zij, niet worden
„verlamd.“ Dus, de Regering stelde de strafwet tot
grens, gelijk zij de grens is voor elke andere vrijheid.

Bij de openbare discussiën heeft de Heer LIGHTENVELT,
ook destijds Minister voor de zaken der R. C. Eeredienst,
zich o. a. aldus uitgedrukt: „Daar, waar sprake is
van godsdienstige vrijheid en verdraagzaamheid, daar
ben ik, als ik het zo zeggen mag, op mijn gemak;
want ik sta dan op een voor mij geliefkoosd terrein...
De Regering heeft zich op het ware standpunt des
wetgevers geplaatst: d. i. verheven boven alle partijzucht
en baatzuchtige kuiperijen, of kleingeestige inzigten. De
wederlegging van het standpunt der Regering is hier
door niemand gehoord...“ Te stem toe, dat de vrijheid
van godsdienst aanleiding tot misbruik kan geven; maar
naast elke vrijheid staat de mogelijkheid van misbruik.

Geeft hij de vrijheid aan makkersgeen aanleiding
tot bedenklijke, en schadelijke misbruiken? Niemand
zal het betwisten; maar, niemand, en daarom aan
denken, die vrijheid aan repressieve banden te willen
leggen.“

Wij mogen ook niet vergeten te herinneren aan de
woorden van denzelfden Minister, die gericht waren
tegen een spreker, die de afschaffing van het placet
niet bij de Grondwet wilde bepaald hebben, maar
bij eene wet, „omdat eene andere, eene opvol-
gende Regering deswege andere denkbeelden kon
voeden, en alsdan niet door de Grondwet moest ge-
bonden zijn.“ Zeer toepasselijk in deze dagen is het
antwoord der Regering op deze aanmerking, als de
tegenwoordige Regering, om ongedaan maken wat reeds
is geschied, nu zij door de Grondwet niet wenscht ge-
bonden te zijn.

De regering verklaarde dan, bij monde van den
heer LIGHTENVELT: „dat, zoo het gebeden zijn aan
de Grondwet noodig is, juist omdat er eene andere
regering, andere Ministers, kunnen optreden, die an-
dere beginselen zouden kunnen huldigen, moet het be-
ginsel van vrijheid en verdraagzaamheid in de Grond-
wet gevestigd worden.“ — De heeren DONKER CURTIUS
en LIGHTENVELT hebben dus in 1848, door de opne-
ming van het beginsel van vrijheid en verdraagzaam-
heid in de Grondwet, gewaakt, dat, zonder verkrach-
ting van de Grondwet, de heeren LIGHTENVELT en
DONKER CURTIUS, dat beginsel, in 1853, niet konden
vernietigen.

In het verslag der dubbele kamer komt, evenmin,
als in dat der enkele kamer, eene enkele uitdrukking
voor, waaruit blijken zou, dat men van de Regering
in meening verschilde omtrent de betoekenis, die de
gefecht heeft aan het art. 179 der Grondwet.

Bij de verdediging van het VI hoofdstuk der Grond-
wet in de dubbele Kamer tegen de aanmerkingen van
„twee leden,“ heeft echter de Regering, die verklaard:
„De repressieve bepalingen tegen godsdienstige vrijheid,
zullen sommigen, die aanprijzen, staan minstens gelijk
met de repressieve maatregelen tegen de vrijheid van
drukpers, welke intusschen niemand durft verdedigen,
„die die aanprijzing is dus eene onbillijkheid gelegen,
„die te meer tref, omdat ze gericht is tegen iets, wat
den mensch het dierbaarste zijn moet.“

Dat elk lezer de voorgedragen wet tot regeling van
het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen
zelf toetse aan de toelichting, de uitlegging en ver-
klaring, door de heeren DONKER CURTIUS en LIGHTEN-
VELT, als regering, in 1848 aan het VI hoofdstuk der
Grondwet gegeven, waarin de enkele Kamer, de Eerste
Kamer, de dubbele Kamer hebben berust... en wij
zal de uitslag zijn?

De Heer LIGHTENVELT is op reis naar Rome. Zal
hij tijdig genoeg terug zijn, om zijne woorden van
1848 te herhaaldigen, door zijne daden in 1853?
„Hopen wij, dat ook de Heer DONKER CURTIUS niet
inmiddels op reis ga!“

Nederlanderachtigheden en Groenlandsme.

Onophoudelijk is onder het ministerie Thorbecke door
den heer Groen aangeraden, om de kamer te doen
beraadslagen over onderwerpen, die niet in behandeling
waren, en vooral hadden zijne redevoeringen de strekking
de Kamer op dat terrein te brengen. Steeds moest
er volgens hem over de nog te ontwerpen wetten worden
gesproken. Er moest „gemeen overleg“ plaats vinden;
de publieke meening moest gevormd en ge-
worden; — dan was er eerst een constitutioneel
vernemen.

En nu? nu is de groote wet aan de
dag; de wet van bevestiging en...
Wat doet nu de heer Groen? Twee
ters in overleg over de...
Volstrekt niet alle...
De lessen over de... zijn...

side gezet. Dezerzijds zelfs wordt erkend, dat "niemand... Nederl. 4 Julij.

Waaron niet? Toch niet omdat er reeds geen overleg had plaats gevonden? Bijv. tusschen den minister en het anti-revolutionnaire hoofd? Met al de noodige momenten, Voorstel, beradslaging, amendementen, instelling.

De Nederlander van 5 Julij is het volmaakt eens met de Tweede Kamer, die zegt: dat het Nederlandsche volk is "zonder opgewondenheid". Blijkende dit uit... de wettelijke!

De afgevaardigde uit Tiel zou zeggen, dat het volk koel was met een weinig warmte.

Bij die gelegenheid zegt de Nederlander dat de "meerderheid" van "het volk" de "natie" is. Wij nemen daar acte van, tot tijd en wile dat de anti-revolutionnaire partij naar de minderheid hebben zal.

"Un livre ébranlé-t'il les opinions reçues, on a garde de le refuser; on craint de ne pas le connaître; on le consulte avec une attention publique; on lache de le voter par le silence et l'oubli." Nederl. 4 Julij.

Maar als het niet helpt, dient het aanvankelijk toch wel eens opgevat.

De Heeren "dezerzijds" antwoordden op geen enzer vragen; maar... zij werden gaande weg onzigtiger.

Thans gaan zij een stap verder; de Grondwet wordt genoemd; ja zelfs wordt er uit overgenomen; maar men doet het tevens voorkomen of men haar niet leest. Ook de Grondwet, naar wij vernemen, maakt gewag; Nederl. van 5 Julij.

Opmerkelijk; vooral op de eigenaardigheden der groene richting te lezen kenmen.

Het Handelsblad deelt heden zijn eerste artikel mede over het wetsontwerp, regende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen.

Drie grieven heeft dit blad tegen het wetsontwerp; namelijk ongrondwettigheid, onrechtvaardigheid en ondoelmatigheid.

Omrent de eerste grief zegt het Handelsblad o. a. het volgende:

Het tegenwoordige ontwerp nu gaat juist van het anti-grondwettige standpunt uit. Zijne strekking is geheel preventief. Ja, het gaat zoover, van godsdienstleeraars als personen in staat van wettelijke suspensie te beschouwen, en godsdienstige vergaderingen, behoudens onderzoek, als gevaarlijk voor de openbare rust. Men zoude meenen eene Fransche wet van 1791 of 1792 te lezen.

De wettelijke artikelen... kerkgenootschappen het recht hebben, om regelen voor hunne eigene organisatie vast te stellen, maar voegt er in éénen adem bij: onder verpligting om aan den Koning dadelijk van hunne organisatie melding te geven en 's Konings GOEBRUIK DER RECHTEN OP GODSDIENST BEPALINGEN, waarvan de uitvoering niet zonder medewerking van het staatsgezag kan plaats hebben.

En wie zal beslissen, welke bepalingen goedkeuring behoeven, welke niet? Natuurlijk de Regering. Bovendien blijkt nu reeds uit artt. 6 en 8, dat onderscheidene, geheel kerkelijke punten van regeling, daaronder worden betrokken.

Derhalve, het recht van eigen organisatie der kerkgenootschappen wordt beperkt tot het maken van die reglementen, welke de Regering zal willen goedkeuren.

Onzes inziens haet dit eene vernietiging van het grondwettige recht.

De wettelijke artikelen... het ontwerp is van hoogst teederen aard; het schrijft een eed voor, en bepaalt, in verband met artt. 10 en 11, de straffen tegen bedienaren der Godsdienst, welke dien eed vregen. Zoo zult een bevel alle, of immers alle door den Staat bevestigde, godsdienst leeraars betreffen, zonde het misschien met de Grondwet overeen te brengen zijn, ofschoon het zeker niet in haren geest ligt, een politiek eed van niet-ambtenaren te vergen, omdat zij eene godsdienstige waardigheid bekleeden; maar zoo als het nu voorgesteld is, stelt die eed eene wezenlijke inbreuk daar op de gelijke bescherming van alle kerkgenootschappen in het Rijk (art. 165 der Grondwet). De Regering zal bepalen, van wien de eed van trouw aan den Koning en aan de wetten zal worden gevorderd; zij zal dit doen, zoodra zij verneemt, dat die bedienaren der Godsdienst een eed of belofte hebben afgelegd, die zij (de Regering) geenszins oordeelt voor de veiligheid van het Rijk of voor de openbare orde en rust.

De Regering is hier dus partij en regter tevens; zij wijst de verplichtingen aan; en bewezen zij dat die afgelegde eed volstrekt niet gevaarlijk is; dit haat hun niets; zij moeten zweren of strijd ondergaan.

Wij vragen nu van het averechtsche denkbeeld om van iemand, omdat men hem mistrouwt, een eed te vergen; te wijlen het burgerlijke leven het opdragen van een eed een blinkend vertrouwen is.

Maar vooral vinden wij formeelen strijd met de Grondwet, en bepaald met haar art. 167, in artt. 6 en 8 van het ontwerp, waarbij de vestiging van alle nieuwe zetels of standplaatsen van bedienaren der Godsdienst, (dus ook van nieuwe kerkgemeenten), en van vergaderingen kerkgenootschappen vertegenwoordigende (dus vergaderingen, classen en ringen), verder de oprigting of inrigting van alle gebouwen, tot uitoefening van de openbare godsdienst, aan de goedkeuring

der Regering wordt onderworpen en daarvan afhankelijk gemaakt.

Handel komt ons eerst aandachtig voor, of art. 13 van het ontwerp met het ontwerp, waarvan te hangen zij. Deze twee bevelen in art. 11, dat de vergaderingen openbaar zijn, en de vergadering van de kerkgenootschappen in het belang der openbare orde en zedelijkheid, dat de vergadering van de kerkgenootschappen, die deze wet aarzelen, en de vergadering met gesloten deuren tot zede staet, ook zede eenige reden van openbare orde of zedelijkheid. De bedienaar der godsdienst, die vervolgd zal worden wegens weigering van eed, wegens het afkondigen van kerkelijke vergaderingen, of tusschen de vestiging van zetel of standplaats van godsdienstleeraars, wegens het houden van godsdienstige vergaderingen (ook dit schandaal zal men dus weder herhalen), zal niet de waarborg der openlijke, verdelijng: hebben; zijne zaak wordt met gesloten deuren afgedaan.

Het is waar, dat de staat, die tegen hem bedreigd is, zeer licht, om niet te zeggen kinderachtig is, maar dit doet niets tot het beginsel; ook stelt eene eerste veroordeeling bloot aan de mogelijkheid van eene tweede en derde, en dus ook aan gewangenisstraf.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Overal openbaart zich eene levendige belangstelling, gepaard met eene regtmatische verantwoordiging over het aangeboden wetsontwerp, betrekkelijk de R. K. aangelegenheden. Op verschillende plaatsen maakt men reeds toehereidselen, om petitiën tegen dat ontwerp aan de Tweede Kamer in te dienken. Naar men verneemt, is er te 's Bosch reeds eene petitie ter tekening in omloop, waarin de adressanten, in den naam, zeggen het volgende:

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Mijne Heeren! Zoo lang de aankanting tegen hunne normale kerkregeling zich behoudt op het gebied van onbestemde adressen, van pamfletten en schetschriften, konden de Katholieken het stilzwijgen bewaren.

Aan achterstelling en miskenning niet ongewoon, leden zij de verguizing van wat op aarde hun het dierbaarst is, kalm door hun goed recht, in de verzekering berustende, door 's Lands Regering bij herhaling plechtig en openbaar gegeven, dat aan de Grondwet, als aan de heilige ark, niet geraakt, en godsdienstvrijheid gehandhaafd zou worden.

Maar echter, die verzekering tot spijt, aan deze Kamer een wetsvoorstel is ingesonden, hetwelk hunne godsdienstvrijheid aangrijpt in de hartstikke, en hunne pligtverzekering wezen.

De strijd is thans overgebracht in uwen hoerem, Mijne Heeren! op een veld, waar de Katholieken, zonder zich te onteeren, verschijnen kunnen. De Grondwet geeft hun de bevoegdheid, ter verdediging hunner bedreigde regten, zich te verdedigen.

Wij zullen ons niet in woorden verliezen oopens den geest en de strekking van het U aangeboden wetsontwerp regende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen. Genoeg dat alle Katholieken, zoo leeken als geestelijken, die men toch wel als de bevoegdeste beoordeelaars zal willen erkennen van het staats-toezigt, met de misoefening hunner godsdienst bestaanbaar, eenparig verbleven, dat door zulk een wet die uitoefening noodwendig onderbroken wordt.

Ja, wij zeggen 't onbewimpeld: Kon deze voordragt, g — wat God verhoede, — niet worden, — de kerkvoogden zagen zich buiten de mogelijkheid gebragt, hunne bediening te vervullen, de onderhoorige geestelijken geenoedzaakt hunne kerken te sluiten, de geloovigen van alle openbare godsdienstverrichtingen beroofd!

En wat hier niet minder gelden moet: is in gemeld wetsontwerp, drie artikelen welligt uitgezonderd, wel eene bepaling, Mijne Heeren, die niet lijfregt aandrijscht tegen de godsdienstvrijheid, hoedanig de nog in volle kracht heerschende Grondwet die den Katholieken waarborgt?

Waken kort overzigt zal dit meer dan voldoende aantoonen; biddende de Adressanten die van ieder artikel in het ontwerp hebben angstgevoel, gaan zij voort als volgt:

Mijne Heeren! door de onderwerpelijke voordragt van wet staat de kerkgenootschappen van meer dan twee vijfde uwer medeburgers op het spel. De zoo duidelijke bepalingen der Grondwet, gevoegd bij de verzekering, door de regering zoo herhaaldelijk plechtig en openbaar gegeven, dat niets met die vrijheid in strijd zou ondernomen worden, maakten, naar het oordeel der Katholieken, eene voordragt als de onderhavige onmogelijk. Zij hebben zich vergist. Op a dan hun vertrouwen!

Wrekers der bedreigde Grondwet, gij zult niet dulden dat de godsdienstvrijheid, duidelijker dan eenige andere vrijheid in dat maatschappelijk verdrag beschreven, er uitgevreescht, en wat wij hoven goed, bloed en leven schatten, aan willekeur prijs gegeven worde.

La die regtmatische verwachting naderen u de ondergetekenden met de eerbredige bede, dat Gij, Mijne Heeren, aan het beoogde wetsvoorstel het goedkeurend votum weigeren moogt.

Buitenland.

TURKIJE.

Eigenlijk nieuwe berichten over den stand der Oostersche zaken heeft men niet; wel bevestiging of ontwikkeling van vroeger vermelde.

De beurs te Parijs, die veertien dagen lang tot daling geneigd was, op het eenvoudige bericht dat de Russen over de grenzen waren gerukt, is thans, nu de togt der Russen officieel kenbaar is gemaakt, stijgende. Men beschuldigt die beurs, in Belgische bladen, van inconsequentie. Doch, wat bezien, is dit ongegrond. Het is niet zoo zeer de overtogt over de grenzen, die gevreesd werd, dan wel de wijze van beschouwing daarvan door de Westersche groote mogendheden. En nu heeft men gezien, dat Engeland de bezetting van de Donau vorstendommen niet als eene oorlogedaad zou beschouwen. Men verzekert thans dat Frankrijk, zoo als wel te verwachten was, dit gevoelen deelt, en de beide Westersche groote mogendheden besloten hebben, zoo de Russen niet verder voorttrekken, hare vloten ook aan deze zijde van de Dardannelen te houden.

Men kent thans het Manifest door keizer Nicolaas den 26en uitgevaardigd, in den vorm van een schrijven aan zijne agenten buiten 's lands. Behalve eene laatste zinsnede, waarvan de Ozaar in de moeilijke stelling, waarin hij zich geplaatst heeft, welligt van zijn eigen eer zich niet ontslaan kon te bedienen, beschouwt men den toon van dit stuk als volgt:

MANIFEST DES KEIZERS.

Bij de gratie Gods, Wij, NICOLAAS I, keizer en alleenheerscher van alle Russische landen, enz. enz., enz.

Doen te weten: Onze getrouwe en welbemind onderdanen weten, dat, sedert onheugelijken tijd, Onze roemrijke voorzaten de geloften hebben afgelegd, dat zij het regtzinnig geloof zouden beschermen;

Van den oogenblik af, waarop het de Goddelijke Voorzienigheid behaagd heeft Ons den erfelijken troon over te dragen, is de naleving van de heilige verplichtingen, die er onafscheidbaar van zijn, het bestendig voorwerp van Onze zorg en waakzaamheid geweest. Gegrond op het robuud verdrag van Kainardji, bevestigd door de plegtige handelingen, later met de Ottomanische-Porte aangegaan, hebben die rang en waakzaamheid altijd ten doel gehad, de regten van de regtzinnige kerk te waarborgen.

Maar, tot Onze diepe droefheid, hebben ondanks al Onze pogingen tot bescherming van den ongeschonden toestand der regten en vrijdommen van Onze regtzinnige kerk, in de jongste tijden, velerlei willekeurige daden van de Ottomanische-Porte op die regten inbreuk gemaakt en ten slotte bedreigd geheel den stand van zaken te vernietigen, zoo als die van eeuwen her is bevestigd, en welke der regtzinnige kerk zoo

Onze pogingen, om de Porte van soortgelijke handelingen terug te brengen, zijn vruchteloos geweest, en zelfs het plegtige woord, dat de Sultan Ons te dier gelegenheid gegeven heeft, is straks geschonden geworden.

Nadat wij alle wegen van overreding hebben uitgeput, alsmede alle middelen om in der minne de voldoening te erlangen, welke aan onze billijke vorderingen verschuldigd was, hebben Wij het onvermijdelijk geacht Onze troepen in de Donau-vorstendommen te doen binnenrukken, ten einde der Porte te toonen waartoe hare hardnekkigheid leiden kan. Nogtans is het, zelfs nu nog, Ons voornemen niet den oorlog aan te yangen; Wij willen alleen, door het bezetten van de Vorstendommen, een onderpand in handen hebben, dat Ons, in elk geval, het herstel in Onze regten waarborgt.

Wij trachten naar geene veroveringen; Rusland heeft die niet nodig. Wij vorderen dat aan een ons zoo weinig toekomstend en zoo openlijk geschonden regt voldaan worde. Zelfs van nu af, zijn wij gereed de beweging van onze krijgsmagt te doen staken, indien de Ottomanische Porte zich verbindt op strikte wijze de vrijdommen van de regtzinnige kerk te doen in acht nemen. Maar, indien de stijfhoofdigheid en de verblind volstrekt het tegendeel willen, dan, met beroep op God tot onzen bijstand, zullen wij Hem de zorg toevertrouwen om ons geschil te beslechten, en hoopvol stemmende op Zijne Almacht, tot verdelijng van het regtzinnige geloof optrekken.

Gegeven te Peterhoff, den 17en dag (26) der maand Junij, van het jaar onzes Heeren 1868, en van onze regering het 28ste.

(get.) "NICOLAAS."

Tot de Oostersche zaken behoort ook nog een staatsstuk, dat tot dus verre nog niet bekend was, en waarvan ook thans maar een uittreksel wordt medegedeeld. Het is het antwoord, door den Franschen minister van buitenlandse zaken, gegeven op de circulaire dépêche, welke de graaf van Nesselrode aan de Russische agenten gerigt heeft. In dat stuk wederlegt de Fransche staatsman met veel waardigheid en kalmte, de gronden, door den Russischen kanselier tot staving van de vorderingen zijns meesters tegen de Porte bij gebragt.

De Times van den 4 Julij behelst een uitvoering vertoog, naar aanleiding van de jongste gebeur-

tenissen in het Oosten, waaraan a. gewaarschuwd wordt tegen losse berichten, die verspreid, zoo als bv. dat de keizer zich scherp tegen de Britsche en Fransche gezanten te Petersburg zou hebben uitgelaten; dat voorschriften aan den Russischen gezant van Brunou te Londen, zoudten zijn gegeven, welke minder vriendschappelijk luiden, enz.

Wat om den toestand door ijdele geruchten te verergeren, (zegt het blad). De omstandigheden van het oogenblik zijn ernstig genoeg; zij zijn van waarwichtigen aard, ondanks al wat de grootste omzigtigheid en vastheid doen kunnen om het gevaar af te wenden. Partijgeest, die verraderlijker en kwaadwilliger is dan de vijanden van Engeland, kan en alleen op uit zijn, die onrust te vermeerdereu, door te frachten, het vertrouwen te verkleinen dat in zulke gevallen in de regering gesteld moet worden. Wat er ook uit voortvloeije, het volk dezes lands zal en heeft het recht, te vorderen het volkomen en algeheel bewijs, dat er niets verzuimd is om den oorlog te vermijden, dat de regering zich zorgvuldig onthouden heeft om zich in vreemde belangen te mengen, zoo als die van de gewijde plaatsen, tot dat de algemeene verplichtingen van Europa en onze eigene belangen in het spel kwamen; dat zelfs toen een tusschenkomst was aangeboden en niet dreigend is geweest, en dat wij, tot het einde toe, ons gehouden hebben aan de strikte verklaringen, namens H. M. bij de opening van de onderhandelingen gegeven. Meer nog, indien de verstandhouding door Rusland bezet wierden, zoo als zij dit reeds wellicht nu ten deele zijn, dan hopen wij nog dat eene botsing lang genoeg verhoed moge worden om tot nieuwe onderhandelingen de gelegenheid open te laten. Maar indien alles mislukt; indien alle uitstellen van Rusland slechts strekken tot bewimpeling van intrusingen, tot een plan van aanval, dat leggen tijd door keizer Nicolaas is beraamd, dan hebben wij geen zoo kwaden dunk van onze landgenooten of van het Britsch parlement, om er aan te twifelen, dat zij dezelfde eensgezindheid en dezelfde vastberadenheid zouden toonen, waarvan zij, in de zwaarste beproevingen, reeds het voorbeeld gegeven hebben.

Zonder twijfel zou het keizer Nicolaas zelf thans, gemakkelijk vallen, de waarborgen aan te nemen, welke de Porte aan de Christen onderdanen geeft, en het geschil te eindigen, indien dat zijne begeerte is. Maar men kan de omstandigheden van die worsteling bezwaarlijk overzien zonder tot de slotsom te komen, dat hij, die goed gevonden heeft haar te beginnen, niet oirbaar zal achten, haar thans te besluiten. De volkomen ongegrondheid van de oorzaken der gevoeligheid tegen Turkije, ingebuigt, voort nadat aan de eene zijde de schuldige overtuiging was wederaren, bewijzen, dat er anders, meer geheime redenen in het spel moeten zijn.

Zoo lang wij hebben kunnen gelooven, dat het onderwerp van de zending der Vorsten Menshikoff beoogd is, de regeling van het geschil der heilige plaatsen, of wel daaraan, dat men eene nieuwe verklaring van de voorregten der Christen kerken verlangde, bleef de zaak binnen de grenzen van de diplomatie. Maar de zamentrekking van legers langs de grenzen, de wapenschouwing te Odessa, de houding van den gezant en de ontvangst te Konstantinopel hebben andere achterdocht opgewekt. Die gezant schijnt meer afgewaardigd te zijn geweest om een verdrag te sluiten, dan een geschil op te werpen. Wat hij 't meest schijnt verlangd te hebben, was juist eene weigering en als hij alles verworven zou hebben, zou het waarschijnlijk beschouwd zijn geworden, dat hij in zijne zending niet geslaagd ware.

Er bestaan aan het Petersburgerhof twee partijen, welke zich kenschetsen door een groot verschil, naar gelang van hunne Duitse of Scandinavische afkomst of wel van de oude Moscovitische volksstammen. Een groot getal der staatkundigen, die der russische staatkunde het meest hebben gestrekt, behooren tot de eerste klasse. Onder hen zal men den prins van Lieven, den graaf van Nesselrode, de heeren von Benkendorff, von Meyendorff, den baron van Brunon, den baron von Krudener en anderen. Het regerend russisch keizerhuis zelf is slecht en onverschillig ten zake van zijne duitse afkomst verspreid, en keizer Nicolaas verborg nooit zijne voorkeur voor de mannen, die de banden met het westen, wat zeden en denkbeelden aangaat, naanwer toehaalden. Keizer Nicolaas heeft eene toegestelde rigting gevolgd. Zijne staatkunde heeft daarhenen gestrekt om zich met de staatkundige verschillen van de Muskoviërs te vereenzelvigen, en met nog aan zijne ministers, heeft hij den geest aangenomen, dien hij wilde vertegenwoordigen. Zijn tweede en begunstigde zoon, de grootvorst Konstantijn, heeft de meening van diezelfde magtige nationale partij overgenomen, en in beide vindt de zaak der Kerk en het Rijk der Russen verklaarde kampvechters, en mogelijk werktuigen. Immers is het zeker, dat de hevige eerocht van deze partij ontvuld door de godsdienstige geestdrift

en de fierheid van eenen heerschenden stam, voorlang reeds tot het tegenwoordig jaar is heengewezen als dat, waarin de vierde eeuwige invloed van de overwinning des Griekschen Keizerrijks, en waarin Konstantinopel als de prijs van den oorlog werd aangewezen. Hoe men betekenend en ook, in den grond der zaak, de waarde van de geheimzinnige toespelingen en voorzeggingen magte zijn, die het hier geldt kan men niet betwijfelen, dat zij medewerken om het gevolg gaande te houden, dat tot vervulling daarvan noodig is. De circulaire van graaf Nesselrode, die in het overige Europa zoo scherpe bestrijding heeft gevonden, is in het oog van die partij veel te zwak. Die partij, als zij oorlog wil, ziet daarin een heiligen strijd, een kraaijstogt, en de zaak der gewijde plaatsen, de bescherming der Grieksche Kerk in het Oosten zijn juist onderwerpen, die het meest in staat zijn hare dwoepzucht te ontvlammen.

De Times vreest dat te kwader ure die geest is opgewekt; de keizer Nicolaas, met den besten wil, niet in staat zal zijn dien te betengelen; dat hij, in omgekeerde verhouding, Europa, de beschaving, den viede met dezelfde gevaren bedreigt, als vroeger en later Fransche conventien en volkswoelingen.

De zege van magt boven recht, en van geweld boven wet, is tot de wezenlijke aard van omwenteling in het bestaanswijze, en hoe temerkerke als het schijnen moge, wordt keizer Nikolaas thans spoedig de hoofdvijand, van de gevestigde orde van zaken in Europa. Dat is ons hoofdgevaar, want de omwenteling, die hij vertegenwoordigt is gewapend met geweldige legers en wordt geleid door onbepaalde magt. Maar, aan de andere zijde, daar de eerocht onverzaadbaar schijnt, zoo moet die geest, eens losgelaten, vroeger of later in botsing geraken met de gevestigde regten van andere volken; en indien Europa eensgezind en oprecht blijft ten behoeve van zijne gezamenlijke belangen en pligten, dan heeft het thans in zijne magt aan Rusland die perken voor te schijven, welke dat Rijk tegenwoordig zoo luttel geneigd schijnt te eerbiedigen.

Hetzelfde blad behelst een berigt uit Weenen, van den 28 Junij, volgens hetwelk Oostenrijk, als de Russen de Vorstendommen bezetten, meer tot de beide Westelijke mogendheden zou naderen.

Binnenland.

's Gravenhage, 6 Julij.

Bij Koninklijk Besluit van 28 Junij jl. is Vliessingen aangewezen als oopplaats voor steenkolen, bij invoer langs den Rijn.

Bij Koninklijk Besluit van 30 Junij jl. zijn liet St. Anthony-Geshuis, genaamd 'de Berghuis', te 's Gravenhage en het Stads-krankeziekenhuis (en neuzebekken) te Dordrecht, verkiakt te behoupen tot de geneeskundige gestichten, bedoeld in art. 2 der wet van 29 Mei 1841.

Z. M. heeft op daartoe gedaan verzoek eervol ontzag verleend aan D. Logeman, als kap. kommandant der dienstdoende schutterij te Harderwijk; aan J. Verhagen Jz., als kap. kommandant der dienstdoende schutterij te Oud-Beijerland, met uitsluiting om de uniform der schutterij en de onderscheidingssteekenen aan den rang van kapitein verbonden, voortdurend te blijven dragen; aan mr. A. Hojnck van Papendrecht, als kapitein bij de dienstdoende schutterij te Rotterdam; aan J. J. C. Scheltma, als 1ste luitenant bij de dienstdoende schutterij te Leyden, wegens verandering van woonplaats; aan mr. P. Looch van Kerkrich, als 2den luitenant bij de dienstdoende schutterij te Goes; aan jhr. mr. C. J. Speelman, als kap. kommandant der dienstdoende schutterij te Bolsward; aan mr. A. S. van der Boon Mesch, als 2den luitenant bij de dienstdoende schutterij te Drenther, wegens verandering van woonplaats; aan H. Blenken, als adjudant bij den schuttersraad der dienstdoende schutterij te Enschede. Voorts heeft Z. M. benoemd bij de dienstdoende schutterij te Harderwijk, tot kap. kommandant B. H. de Meester, thans 1ste luitenant; tot 1sten luitenant P. C. van der Does, thans 2de luitenant; tot 2den luitenant Mr. E. van Heloma, thans schutter; bij de dienstdoende schutterij te Oud-Beijerland, tot kapitein-kommandant H. Swank, thans 1ste luitenant; bij de dienstdoende schutterij te Rotterdam: tot kapitein J. P. van Hogt Smith, thans 1ste luitenant; tot 1sten luitenant A. van der Hoop, thans 2de luitenant; tot 2den luitenant P. A. G. Marcellis, thans schutter; bij de dienstdoende schutterij te Leijden: tot 1sten luitenant A. J. Reijnaan, thans 2de luitenant; tot 2den luitenant E. J. Kiehl, thans schutter; bij de dienstdoende schutterij te Goes: tot 2den luitenant M. J. de Jongh, thans schutter; bij de dienstdoende schutterij te Bolsward: tot kapitein-kommandant H. Hubert, thans 1ste luitenant.

Z. M. heeft den kapitein R. Urbanus, van het 1ste regem. infanterie, op grond van langdurige dienst, op pensioen gesteld en het bedrag daarvan bepaald op f 1,050.00.

Naar men, in welonderrigte kringen verzekert, zou de Heer Lightenvelt zelfs schriftelijk aan den Raad van Ministers hebben te kennen gegeven, dat hij zich niet met het voorgedragen wetsontwerp tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen niet vereenigt.

Zelfs wil men, dat den Heer Lightenvelt de zoo zondarringe zending naar Rome is opgedragen, omdat Z. Ex. het voornemen moet hebben opgevat, om het wetsontwerp in de Kamers te bestrijden. Wij weten niet wat erzij van het een of van het ander;

maar het gerucht komt van zoo verscheidende zijden, dat eenige opheldering ook omtrent den eigenlijken aard van des heeren Lightenvelt's zending, niet geheel overbodig kan geacht worden.

Leden is aan het lokaal van het Ministerie voor de zaken der Herv. Beroepsinst enz., de vergadering van de Synode voor de Ned. Herv. kerk voor het loopende jaar geopend. Zij bestaat uit de volgende heeren: A. G. de Meijer, predikant te Arnhem; Dr. J. Richter, predikant te Leiden; V. F. J. Boonacker, predikant te Enkhuisen; Dr. W. L. van Oosterzee, predikant te Goes; J. F. Wetter, predikant te Vreeswijk; P. A. C. Hagenholtz, predikant te Dokkum; Dr. J. F. Rambonnet, predikant te Kampen; Dr. P. Boeles, predikant te Noordwijk; J. A. van Walsen, predikant te Vucht; Mr. C. J. van Heusden, ouderling te 't Hertogenbosch; H. Doorenbos, predikant te Hijkerstijde; M. W. L. Tonckens, ouderling te Meppel; Dr. P. J. J. Monnier, predikant te Amsterdam; A. D. J. Mionlet, ouderling te 's Gravenhage; W. F. van Laak, predikant te Maastricht; Dr. W. A. van Hengel, oud-hoogleraar te Leiden; Dr. J. H. Scholten, hoogleraar te Leiden; Dr. H. E. Vinke, hoogleraar te Utrecht; Dr. L. A. Parnau, hoogleraar te Groningen. Hetwelk tot secunda waren benoemd de heeren: J. A. W. J. van der Ven, predikant te Zaltbom; H. W. van der Ven, predikant te Zaltbom; E. J. van Dam, predikant in de Beemster; Dr. J. de Utrecht Dresselhuus, predikant te Wolfartsdijk; H. A. van der Ven, predikant te Driebergen; J. J. Wassenaar, predikant te Joure; H. J. Romeny, predikant te Zwolle; N. Warmolts, predikant te Westereynden; A. Losgert, predikant te Grave; P. Knijpers, ouderling te Drunen; J. J. Swiers, predikant te Havelthe; D. H. van der Scheer, ouderling te Coevorden; J. E. C. Kronenberg, predikant te Arnhem; Mr. H. Obreen, ouderling te Leiden; Dr. J. W. Swinger, predikant te Maastricht; Dr. G. Ruitenschild, predikant te 's Gravenhage; Dr. N. C. Kist, hoogleraar te Leiden; Dr. H. Bouman, hoogleraar te Utrecht; Dr. P. Hofstede de Groot, hoogleraar te Groningen.

In de zitting van de Provinciale Staten van heden zijn tot leden van Gedeep. Staten met overgrootte meerderheid van stemmen herkozen de heeren: Jhr. Mr. J. L. C. van den Berch van Heemstede, met 54 van de 65; E. M. baron Rengers van Warmershuizen met 59 van de 66, en Mr. E. J. C. Metelerkamp met 60 van 65 geldig uitgebrachte stemmen. Daarna is ook benoemd een buitengewoon lid in hetzelfde collegie, om, ingeval eene beslissing volstrekt wordt gevorderd en de stemmen staken, stem en zitting in het collegie te hebben, tot dat daar eene beslissing genomen heeft. En werd daartoe herkozen Mr. M. C. J. Hoog, met 51 van de 66 stemmen. Al de nieuw verkozenen hebben verklaard deze aane betrekkingen te aanvaarden, onder dat behouding aan de vergadering voor het hernieuwd lokaal van vertoefwonen en goedkeuring op kunnen aangenomen en onder belofte van hunne beste pogingen, en krachten te zullen aanwenden tot bevordering der belangen van dit gewest. Verder is op voorstel van den heer Grové, uitgesteld de heden aan te orde geplaatste behandeling van het gewigtig onderwerp betreffende de vraag: of en in hoeverre de Provincie, ingevolge art. 107 der Provinciale wet verplicht kan worden geacht te blijven voortzien in het voortdurend onderhoud en beheer van eenige provinciale werken, bij koninklijk besluit van 17 December 1819 no 1 en eenige latere aan haar overgedragen.

De aanspraak, waarmede de nieuw benoemde commissaris des Konings in deze provincie, Jhr. Mr. H. J. ridder van der Heim van Dulvendijke, tijdens de zitting der provinciale staten heeft geopend, is in meniggelei opzigt merkwaardig. Zij was aangevoerd van den volgenden inhoud en wij vestigen er de aandacht op: De spreker begon met onder anderen de redenen blott te leggen, die hem hadden bewogen, niet tegenstaande zijnen twijfel of die taak voor zijns schouders niet te zwaar zou zijn, aan het verlangen des Konings te voldoen, en het ambtelooos leven, dat hij sedert het einde van 1847 had geleid en gewaardeerd te laten varen, bij het vooruitzigt, dat hij wellicht, in de hand der Voorzigtigheid, nog een middel kon zijn om voor eene provincie, die hem dierbaar was, eenig goeds te helpen bewerkzamen. Hij herinnerde voorts aan den afgedonden commissaris van aan het vele goeds, dat voor de provincie onder zijn bestuur was tot stand gebracht. Veel daarvan had hij alleen door de welwillende medewerking en het werktouwen van de Staten kunnen tot uitvoer brengen; die medewerking en die ondersteuning, die de spreker voor zich met aandrang in; hij twijfelde niet of hij zou die schalagen, waar het de bevordering geldt van de belangen der provincie en van hare ingeretenen, ook in het verloop van haren, die hem vroeger hadden gekend, en in de Staten-Vergadering zitting hadden, toen hij met de provincie was belast, meende hij te mogen rekenen. Maar, toen hij de leden, die hem slechts bij name kennen, en die hem niet ten enige bezorgdheid kan geven, in de Staten-Vergadering heeft gezien; maar hij meent, dat hij niet kan rekenen op de medewerking van hen, die hij niet kent, en die hij niet kent, en die hij niet kent. Dat woord is evenwel, zoo benoemd; niemand heeft er ooit

some goede ontschrijving van gegeven, geen wonder dus, dat het een ruim veld aan de verbeeldingskracht aanbiedt, om zich aan te besteden te vormen, en daaraan eene verderfelijke strekking toe te kennen, alsof het stelsel van behoud in het staatkundige gelegen ware in eene blinde voorhede voor alle bestaande, zelfs verouderde instellingen en het vasthouden daaraan, het behouden daarvan, voor het welzijn van den Staat, van geweest en gemeentelijc van het algemeen, overtuigend ware te maken; maar zoo min als hij, die zich liberaal noemt, en wie is er, die ontkennen zal, dit in eene gezonden zin te zijn, daarom mag beschouwd worden tot die radicalen te behooren, die geen heil voor den Staat denkbaar achten, zoolang niet alle oude vormen door nieuwe zijn vervangen; kan men de voorstanders van het behoud een zoo geheel onpractisch, met den aard van alle menscheijke inzettingen stijdig gevoelen toedichten. Indien spr. dus gaarne erkent behoudend te zijn, wensch hij ook dat men wete, wat hij door behoud verstaat, wat hij meent, dat de aard is der behoudende beginselen. Het is, naar zijn gevoelen, de tegenstand tegen eene overdrevene zucht naar verandering, het is de waardering en opreijstelling van door ondervinding beproefde beginselen, die uit het volkskarakter kunnen oorsprong hebben genomen, en zich hebben ontwikkeld; het is de zucht om die te behouden, zoolang zij bruikbaar zijn en ze niet ligtvaardig te verwisselen voor andere op theorieën gevestigde, welke bruikbaarheid nog moet worden beproefd; het is de overtuiging, dat alleen die staatsinstellingen en vormen duurzaam kunnen zijn, die haren oorsprong vinden en gegrondvest zijn op de historische eigenaardigheid des volks, waarvoor zij bestemd zijn, niet op afgetrokken theorieën, die voor eene algemeene toepassing vatbaar zijn, maar slechts gewijzigd naar het volkskarakter van ieder land, doelmatic kunnen werken; het is eene in de oogen van sommigen te groote gehechtheid aan verkregen regten, gegrond op de erkenning, dat er een eeuwig onveranderlijk beginsel van recht bestaat, dat meerder geldt dan het gevoelen der meerderheid, waaraan al wat nuttig, wat wenschelijk wordt geoordeeld steeds ondergeschikt moet blijven. Maar dit stelsel sluit doelmatige verbeteringen en veranderingen niet uit. Wie toch is er, vragt spr., die bij eenige kennis en ondervinding, bij de beschouwing van de zedelijke en stoffelijke wereld, niet eenen algemeenen regel, door de Voorzienigheid, in al het ondermaansche gelegd, erkent: eene trapsgewijze ontwikkeling? Waar ontmoet hij stilstand? Ontdekt hij niet in de geschiedenis der wereld eene steeds voortgaande ontwikkeling en opvoeding van het menscheid en van ieder volk? eene steeds toenemende beschaving en vermeerdering van kennis en verlichting? En hoe zoude dan hij, die slechts eenigzins heeft nagedacht en voor zich een staatkundig beginsel heeft aangenomen, alleen voor staatsvormen en staatsinstellingen onveranderlijkheid kunnen begeeren en beoogen? wetende, dat leven zonder vooruitgang onmogelijk is; dat stilstand achteruitgang is en den dood ten gevolge heeft. En zoude hij dan niet overtuigd zijn, dat, terwijl het volk, waarvoor die instellingen bestaan, voorwaarts streeft en zich ontwikkelt, ook deze naar de veranderde toestanden moeten worden gewijzigd, of door andere vervangen? zoude hij, waar hij eene levensontwikkeling en vooruitgang rond zich ziet, alleen willen stilstaan of teruggaan?

Eene zoo onredelijke onderstelling mag men niet aannemen. Hij weet, dat het de plicht van elk goed burger is, den bestaanden staat van zaken te handhaven; maar hij weet ook, dat die niet in stand kan worden gehouden, indien hij niet naar de behoeften der tijden, en veranderde toestanden, wordt gewijzigd. Het is niet de grondwet, die de later uitgevaardigde wetten, niet geheel des sprekers goedkeuring hebben weggedragen, zij behoort tot den tegenwoordigen staat van zaken; spreker heeft gezworen zets te naleven, en, doordrongen als hij is van het gezegde van eenen wijze en staatsman der oudheid: "dat wij slaven der wet moeten zijn, zoo wij vrij willen zijn," heeft hij de vaste overtuiging, dat men zich van elke, hoe geringe afwijking ook der wetten en verordeningen, moet onthouden; zelfs dan, wanneer die wenschelijk of doelmatig mocht worden geacht, doch door de onvermijdelijke letter en geest der wet niet wordt toegelaten. Nogans is, steeds zijn gevoelen geweest, minder aan de bepalingen, die in de wet zijn opgenomen, te hechten, dan aan den geest, waarin zij worden ten uitvoer gelegd en toegepast. Dit gevoelen drukte de spreker ook openlijk in het jaar 1846, als lid van de dubbele Kamer der Staten-Generaal, ten aanzien der Grondwet uit; en het geldt bij hem ook voor alle wetten en verordeningen. Is de Grondwetsherziening van 1848 alzoop verdedigd, en dan hij noodig achtte, zoo heeft hij evenwel geene zwaarigheid gemaakt zich plegtig te verbinden die na te leven, nu de regering het vooruitzicht geeft, dat hare voorschriften zullen worden toegepast in den geest, waarin zij zijn voorgedragen en aangenomen. Ook spreker had de overtuiging, dat de vroeger bestaande voorschriften, die grondwettig waren, waren voor verbeteringen, die hij door ondervinding, en in het gewestelijk en gemeentebestuur dagelijks waren. Het heeft hem dus aangenaam zijn, dat een gebiedend voorschrift der Grondwet den wetgever geheele vrijheid laat; dat bestuur nader te regelen en wel, zoo hij hoopte, zoodanig, dat aan de Staten der Provincien en aan de Plaatselijke besturen het algeheel beheer der inwendige administratie en de vrije beschikking over hunne huishoudelijke belangen zou worden opgedragen en toevertrouwd, in al de uitgestrektheid, welke de Grondwet en andere wetten maar eenigzins toelieten. Reeds bij een besluit des Konings van den 1 Maart 1831 was daartoe het verlangen uitgedrukt, maar daarvan geen gevolg konnen gegeven worden gedurende het bestaan der Grondwet van 1840; en vervolgends door het ontbreken van de kiesprovinciale en gemeentewetten, naar de Grondwet van 1848, die aan de bedoelde regeling noodzakelijk moesten voorsafaan. Ook ten opzichte van het behoudingstelsel vleide hij zich, dat die wetten de daarvan bestaande gebreken zouden wegnemen. Hij vond zich echter in zijne verwachtingen te leus gesteld en de provinciale en gemeentelijc konden zijne goedkeuring niet wegdragen. Dit was niet omdat hij den vorigen staat van zaken beter keurde, of diens zonne wenschen maar het was omdat hij ze in strijd acht met het geest der Grondwet, omdat daarbij de zelfstandigheid, de autonomie der provinciale en gemeentebesturen, naar zijn oordeel niet geheel was gebiedigd; omdat daarbij, nu de wetgever geheel vrij was, niet is voldaan aan het reeds in 1831 door den koning te kennen gegeven verlangen; het is omdat hij al het goede en de verbeteringen, welke hij gaarne erkent, dat daardoor in het gewestelijk en gemeentebestuur zijn gebracht, de inwerking van het hooger bestuur van Gedeputeerde Staten, in de huishoudelijke belangen der provincien en gemeenten

verder dan hij wenschelijk of noodig acht, is uitgestrekt; het is omdat de Gemeentewet, in stede van preventief in het belang 's Rijks finantien, algemeene regels voor de plaatselijke belastingen te stellen, imperatieve voorschriften heeft gegeven, die de zelfstandigheid der gemeentebesturen, om dit belangrijk en teder gedeelte hunner huishouding naar locale behoeften en omstandigheden te regelen, zoo niet geheel vernietigen, dan toch zeer belemmeren. Spreker verklaart, ten slotte, nu hij gevoelen is, om deze en andere wetten te helpen ten uitvoer leggen en te handhaven, zulks naar zijn eed en geweten zal doen, doch dat hij in de toepassing daarvan, wat zij eene misde, voor de zelfstandigheid der besturen wenschelijke uitlegging gedooft, deze steeds zal trachten te doen, stand grijpen, dat men hem steeds ijverig zal vinden in het bevorderen van zoodanige wijzigingen, welke die wetten meer in harmonie zouden kunnen brengen met den geest der grondwet, aan provinciale en plaatselijke besturen meerdere vrijheid zouden laten in de regeling hunner huishoudelijke belangen. Spr. vleit zich, dat hij zoo doende, in den geest der vergadering handelen zal, en dat, wanneer zij zal zien, dat zijne daden, in overeenstemming zijn met deze zijne plegtige verklaring, niemand hem zijn vertrouwen, waarop hij hoogen prijs stelt, en waarnaar steeds zijn streven zal zijn, zal onthouden.

Ten gevolge van het jongste besluit van den gemeenteraad te Amsterdam, waarbij het Hoogleeraarsambt werd verklaard onverenigbaar te zijn met het lidmaatschap van de Provinciale Staten, hebben de hoogleeraren de Bosch Kemper en M. des Amorie van der Hoeven voor laatstgenoemde betrekking bedankt.

Dezer dagen hield de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der pharmacie hare 8ste algemeene vergadering te Amsterdam. De voorzitter, de heer L. Alma, opende de vergadering met eene toepasselijke rede. De vergadering ging daarop over tot de behandeling van verschillende punten, waarna zij met eene korte toespraak door den Voorzitter gesloten werd. In den namiddag van den eersten dag vereenigden zich de hoofdbestuurders, afgevaardigden en eenige leden in den Franschen Tuin, in de Plantadje, aan een vriendschappelijke maaltijd. De tuinen en verzamelingen van verschillende genootschappen waren voor de leden opengesteld.

Ten gevolge van de laatste eind-examina aan de koninkl. akademie te Delft op 30 Junij en 1 Julij afgenomen, zullen ook de heeren P. G. N. Dessauvagine, J. van Es, C. J. de Lange, H. W. van Marle en W. R. Adema, die een voldoende examen hebben afgelegd en eene plaatsing verlangen, als ambtenaar der 2de klasse in Oost-Indie, een diploma ontvangen.

Men schrijft uit 's Hertogenbosch van den 6 Julij, dat de verwachten, menigvuldig en zeer belovend te veld staan, ofschoon men weder eenige kenmerken van de aardappelen-ziekte heeft meenen op te merken. De ooftboomen zijn door den kwaden toot zeer benadeeld. De hooibouw heeft echter een allertreurigst aanzien; het geheele land staat diep onder water, zoodat de landman geen hoop voor zijn vee zal kunnen winnen en zijn veestapel zal moeten verkopen. De armoede neemt dan ook hand over hand toe, zoodat alleen een spoedig aangelegd ontwateringskanaal die streken van de grootste ellende zal kunnen vrijwaren.

Op den 4 Julij had te Roosendaal de aanbesteding plaats voor het bassin en het stationsplein te Roodevaart en voor het hoofdgebouw van het station te Roosendaal, en van den spoorweg van Antwerpen naar Rotterdam. Bij inschrijving werd het eerste werk door de heer W. K. van Haften, het tweede door den heer G. A. Dekker, beide van Sliedrecht aangekomen, en het voorbehoud van nadere goedkeuring.

Door JOH. NOMAN en ZOON te Zalt-Bommel, is uitgegeven:

HET PORRET VAN Leopold-Louis-Philippe-Marie-Victor HERTOG VAN BRABANT.
Komt voor in No. 6 des

MAANDELIJSCHES KRONIJK. GESCHIEDENIS VAN DEN DAG.

Geregeld ziet de MAANDELIJSCHES KRONIJK op den 20sten van elke maand, met een Portret het licht. Niet dan per Jaargang wordt dit werk afgeleverd, zoodat geene afzonderlijke nummers verkrijgbaar zijn. — De aflevering met een fraai portret kost slechts

DERTIG CENTEN.
Geen maandwerk in Nederland is zoo goedkoop, en dat de lezers van alle standen zoo op de hoogte houd van al wat er dagelijks voorvalt, als deze KRONIJK.

TIJDSCHRIFT
voor de
REGISTRATIE, HET NOTARISAMBT, HYPOTHEEKWEZEN
EN DE REGTEN VAN
ZEGEL, GRIFFIE EN SUCCESIE.
G. 8. No. 1 en 2 van den zevenden jaargang. De complete jaargang kost slechts f 4.80. Van de zes uitgegeven jaargangen zijn nog slechts ENKELE COMPLETE Ex. voorhanden.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 6 Julij 1858.

Nederland. Pct.	Rusland.	Polen.
Ned. W. Schuld. 2 1/2	63 1/2 %	Fed. 108 1/2
Dito Certificat. 3	78 1/2 %	Dito 107 1/2
Dito Dito 3	78 1/2 %	Dito 107 1/2
O. Y. Leening. 5	100 %	Cert. 1831/1838 5
Amort. Sydic. 3 1/2	100 %	Dito 1831/1838 5
Hand. Maats. 4 1/2	100 %	Dito 1831/1838 5
Belgie.		Polen.
Certificaten. 2 1/2		Dito Stieglitz 4
D° Rothschild. 2 1/2	52 1/2	Dito dito 5e Ser. 4
Frankrijk.		Inschr. Assig. 6
Obligatien. 3		Certific. dito. 6
Spanje.		Oostenrijk.
Nieuwe. 1	22 1/2 %	Obligatien. 4
Dito Buitenl. 3	47 1/2 %	Metalliek. 5
D° Binnenl. / m. 3	42 1/2 %	Dito bet. Amat. 5
Bew. Sp. Com. 5	5 1/2 %	Dito letter B. 5
Amort. Schuld. 5	38 1/2 %	Dito 1847. 2 1/2
Portugal.		Dito 1851/1852 2 1/2
Londen. 5	36 1/2 %	
Dito dito. 4	36 1/2 %	

Oostenrijk 4 pct. 70 1/2. Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 98 1/2. Mexic. te Londen 3 pct. 26 1/2. Dito ontb. 26 1/2. Gren. 4 1/2. Lond. p. s. 100. 2 1/2 pct. 24 1/2. Dito onbepaald 21 1/2. Dito uitgesteld 9 1/2. Ecuador 4 1/2. Uitg. Portugal 124, 124, 124. 3 pct. 110 1/2. 36 1/2, 11 1/2.

Alhoewel de prijzen geen meldenswaardig verschil opleverden, was echter de markt over het geheel gunstiger gestemd, bij tamelijk veel affaire in Hollandsche, Oostenrijksche en Spaansche fondsen.

LONDEN, 5 Julij. Consols op tijd 98; Mexico nieuwe 3 pct. 26 1/2; Grenada 2 pct. 21 1/2; dito uitgest. 9 1/2; Ecuador 5 1/2; Spanje 1 pct. 22 1/2; dito certific. 5 1/2. Overige onbepaald.

PARIS, 5 Julij. Rente 4 1/2 pct. 102; dito 3 pct. 98 1/2; dito 2 1/2 pct. 97 1/2; Metall. 5 pct. 97 1/2.

MADRID, 2 Julij. Spanje binn. 3 pct. 42 1/2 ex div.; dito nieuwe 1 pct. 23 1/2 ex div.

WEENEN, 5 Julij. Metall. nieuwe 5 pct. 93 1/2; dito 4 1/2 pct. 107 1/2; Bankact. 1406; Lomb. Venez. 98 1/2; 11 1/2 loten 130 1/2; Londen 1050; Parijs 180; Zilver 100 1/2.

Laatste Berichten.

Volgens opgave van het Ministerie van Finantien is aan de verschillende kantoren van 's Rijks accijnzen, over de maand Junij de nieuwe rekening afdrukkingen aan suiker accijnzen in hoofdsom, openstaan ons zegel, een derde van negen en vijftig duizend drie gulden en twee en dertig cents.

Den 19 Sept. e. k. en volgende dagen zal te Brussel worden gehouden het kongres voor de statistiek. De leden zullen voor de voorbereidende werkzaamheden in drie sectien verdeeld worden, als: 1ste sectie: organisatie der statistiek; volkstelling, grondgebied, kadaster, landverhuizing; 2de sectie: statistiek van landbouw, nijverheid en koophandel; 3de sectie: huishoudkundige begroting der arbeidende klassen; telling der behoeftigen, statistiek van onderwijs en rechtspleging.

Per Telegraph.

WEENEN, 6 Julij. Men houdt het hier voor zeker, dat de overtocht van de Pruth door de Russische troepen is volbragt.

BUCHAREST, 2 Julij. Een Russisch legerkorps heeft Walachije bezet, en de Pruth gepasseerd langs Owa Gotschakoff wordt morgen te Bucharost verwacht. Het legerkorps voor Moldavie bestemd, zal ook de Pruth langs Skouleni overtrekken. Ozeroff zal nieuwe onderhandelingen openen. Aan de hospodars is de verzekering gegeven, dat geenerlei verandering in het bestuur der vorstendommen zal gebracht worden.

Bij JOH. NOMAN en ZOON, te Gravenhage.